

[Justitsministeren]

Derfor glæder det mig, at alle ordførere uden undtagelse gav udtryk for den opfattelse, at vi nu må have sagen færdig.

Der var megen velvilje over for indholdet i forslaget. Jeg lagde med glæde mærke til, at de, der tidligere har udtrykt nogen skepsis over for lovforslagets indhold, selv erkendte, at der er indtrådt forbedringer. Sådan må det også naturligt være, for ved så mange behandlinger, som dette lovforslag har haft, må vi selvfølgelig prøve at tale os sammen om sagen og ikke tale os fra hinanden. Derfor håber jeg også, at Retsudvalget ret hurtigt vil kunne komme til en aførelse.

Jeg skal ikke uddybe de to punkter, hvor der fortsat er uenighed. Jeg kan ikke se, at spørgsmålet om at holde landbrugsprodukter og fiskeriprodukter udenfor kan være helt afgørende, fordi – som det er nævnt af hr. Niels Anker Kofoed og andre – de forarbejdede varer omfattes af loven, og så er der ikke særlig megen forskel.

Med hensyn til udviklingsskader kan jeg henvise til, hvad fru Kirsten Lee sagde i forbindelse med den interesse, vi har i lægemiddelforsikringen. Jeg synes i øvrigt, at det ville være uheldigt, hvis vi kom til at stå omtrent som det eneste land – måske sammen med Luxembourg – der på det område placerede vor industri dårligere end andre landes industrier. På det punkt er jeg helt enig med hr. Nør Christensen, der med rette fremhævede, at industrien selvfølgelig må have stor interesse for, at man harmoniserer også vedrørende de bestemmelser, hvor der efter direktivet er valgfrihed.

Jeg håber meget, at udvalget straks vil tage fat på sagen. Justitsministeriet er selvfølgelig indstillet på straks at aflevere svar på de spørgsmål, der bliver stillet, således at vi kan få gennemført denne vigtige lovgivning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 46:

Forslag til lov om krigsmateriel m.v.
Af justitsministeren (Ninn-Hansen).
(Fremsat 11/10 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

I sidste samling behandlede vi sammen med dette forslag, som jo også er en genfremsættelse, et andet forslag, nemlig forslag om forbud mod våbentransporter m.v.

Som Det Radikale Venstre dengang klart gav udtryk for, var der snæver sammenhæng mellem de to forslag. Det blev sagt af bl.a. ordføreren for beslutningsforslaget, hr. Stinus, at disse forslag hænger meget nøje sammen.

Vi er måske ikke overraskede over, at justitsministeren – der har opfyldt sin parlamentariske forpligtelse, da han fremsatte forslaget i sidste samling – ikke har ønsket at komme med et forslag om forbud mod våbentransporter, men vi er skuffede over det.

Men vi kan måske undre os over, at Det Radikale Venstre ønsker at nøjes med dette forslag om krigsmateriel, som nu er til første behandling. Spørgsmålet er jo, hvad Det Radikale Venstre egentlig opnår ved at nøjes med at fremsætte det, som man har fået lov til at fremsætte af de to andre regeringspartier.

Ser vi på forslaget, som vi har til behandling her, og spørger, hvad man i grunden opnår fra Det Radikale Venstre, ja, så vil jeg nævne tre ting. Man opnår for det første – i modsætning til den gældende retstilstand – at udlændinge nu kan eje op til 40 pct. af danske våbenfabrikker, og at udlændinge kan besætte 20 pct. af bestyrelsespladserne, man opnår større mulighed – som der står i forslagens bemærkninger – for dansk deltagelse i internationale militære projekter, og man opnår også mulighed for eksport til flere lande.

Det er karakteriseret på en ret så alvorlig måde i justitsministerens forslag. I bemærkningerne til det lovforslag, der nu foreslås fra regeringens – og herunder også fra Det Radikale Venstres – side, står: »Alt i alt forekommer den gældende våbeneksportpolitiske praksis fuldt ud

[Ole Espersen]

at tilgodese de samme hensyn som ændringsforslaget.«

Det, der er tale om her, er ændringsforslaget til våbenloven. Der siger man fra regeringens side, idet man citerer en udtalelse fra Udenrigsministeriet, at den gældende retstilstand er god nok og udmærket. Og det, der nu foreslås med Det Radikale Venstres samtykke, er noget, »som tilmed i forhold til den førte politik repræsenterer en principielt vidtrækkende lempelse med nærliggende risiko for misbrug.«

Det er den vidtrækkende lempelse af danske eksportmuligheder, som De Radikale nu opnår at vi får indført i dansk lovgivning. Jeg er uenig i den fortolkning, men det er regeringens fortolkning, og det er den, der ligger til grund. Derved får Det Radikale Venstre altså den gevinst, at der er nærliggende risiko for misbrug af de danske våbeneksportregler.

Jeg vil egentlig gerne spørge justitsministeren, om det virkelig kan være rigtigt, at regeringen fremsætter et lovforslag – af egen fri vilje naturligvis – om hvilket man skriver, at det repræsenterer nærliggende risiko for misbrug. Det står der på side 5, anden spalte, i bemærkningerne. Men det er altså det, Det Radikale Venstre har opnået ved at acceptere fremsættelsen af dette forslag.

Jeg skal dog tilføje, at man også har fået medtaget en regel om, at de, der sættes til at arbejde med produktion af våben, kan sige nej og alligevel beholde retten til dagpenge og sociale ydelser. Men det er, så vidt jeg kan se, det eneste positive, man har opnået.

Det synes jeg er et utrolig pauvert resultat, når man tænker på det stærke ordvalg, som Det Radikale Venstre brugte om den nært sammenhængende lovgivning om forbud mod våbentransporter, hvor hr. Bernhard Baunsgaard bl.a. gentagne gange sagde, at det forslag, vi havde fremsat, ønskede han skærpet. Han syntes ikke, det var vidtgående nok. Han syntes ikke, Det Radikale Venstre kunne være tjent med vores forslag om forbud mod våbentransporter, det skulle skærpes.

På den baggrund må det undre, at Det Radikale Venstre har set nogen politisk fordel ved at få dette forslag til første behandling.

Fischer (KF):

Da Det Konservative Folkepartis ordfører til dette lovforslag, hr. Helge Adam Møller, ikke

kan være til stede her i dag, skal jeg oplyse, at den konservative folketingsgruppe kan støtte justitsministerens forslag til lov om krigsmateriel på samme måde, som tilfældet var, da lovforslaget fremsattes i sidste folketingssamling.

Jeg vil udtrykke stor tilfredshed med, at ministeren har besluttet at medtage nogle vigtige ændringer af det gamle og ikke længere nødvendige krav om 100 pct. dansk ejerskab og ledelse i virksomheder, der fremstiller forsvarsmateriel, et krav, der var begrundet i nogle historiske hensyn forud for den anden verdenskrig.

Jeg tror, det vil være et virksomt skridt og gøre det lettere for danske producenter – og de vil fortsat være danske – at indgå i et hensigtsmæssigt samarbejde med udenlandske virksomheder, ikke mindst som led i vort medlemskab af NATO. Det er den slags samarbejdsformer, der kan vise sig afgørende for, at danske virksomheder kan være med i konkurrencedygtige produktioner, fordi der trækkes kapital, viden og ikke mindst ny teknik til danske virksomheder, og dermed sikres indtjening og beskæftigelse.

Jeg undrer mig, når jeg lytter til hr. Ole Espersen, over, at Socialdemokratiet åbenbart har lukket helt af for de vigtige beskæftigelsesmæssige hensyn, der ligger i de ændringer, som justitsministeren her har foreslået. Jeg ved ikke, om hr. Ole Espersen helt har overskuet betydningen af det. Det lyder i hvert fald ikke sådan.

Men vi kan anbefale vedtagelsen af dette forslag.

Leif Hermann (SF):

Det er egentlig falsk varebetegnelse at kalde dette lovforslag forslag til lov om krigsmateriel. I realiteten burde det hedde forslag til lov om forbedring af Danmarks adgang til at deltage i det internationale våbenkapløb. Det er noget ganske andet og meget mere sigende end blot at kalde det krigsmateriellov.

Baggrunden for forslaget er, at Det Radikale Venstre i januar 1987 kom med et forslag til ændringer i krigsmaterielloven. Jeg skal citere fra det daværende beslutningsforslag. Meningen var jo, som der står: »... at vi ikke nøjes med i ord at bekæmpe våbenkapløbet. Hvis vi virkelig ønsker med effekt at bidrage til en mere menneskelig udvikling, må vi være rede til at lade handling følge ord.«

[Leif Hermann]

Det må siges at være en ganske klar tilkendegivelse fra den daværende forslagsstiller, hr. Stinus' side, om, at Danmark ikke skal være med i våbenkapløbet hverken direkte eller indirekte. Som forslagsstillerne dengang fremhævede, står vi os bedst ved industrielt at koncentrere kræfterne om udvikling af industri til fordelige formål.

I løbet af den behandling, Retsudvalget havde, skete der så det, at der kom en bestemmelse ind, som lempede den gældende praksis med hensyn til at give våbeneksporttilladelser. Hvordan denne bestemmelse kom ind, har jeg egentlig ikke nogen erindring om, men jeg ved i hvert fald, at Socialistisk Folkeparti ønskede beslutningsforslaget gennemført i den oprindelige udgave som fremsat af Det Radikale Venstre.

Samme dag, som udvalget afgav betænkning, fremkom den skrivelse fra Udenrigsministeriet, der påpegede den lempelse, en skrivelse, som vi ikke havde lejlighed til at tage stilling til under betænkningsafgivelsen. Jeg skal beklage, at Socialistisk Folkeparti dengang stemte for beslutningsforslaget med den tilføjelse, som øgede muligheden for våbeneksporttilladelser.

Men justitsministeren har jo ikke været sen til at benytte sig af denne kovending og har med kyshånd grebet den mulighed for nu at øge Danmarks indsats på det våbenteknologiske område ved at tilføre udenlandsk kapital.

Ud over denne bekendelse til profitchancerne på våbenkapløbets præmisser har ministeren selvfølgelig også med kyshånd modtaget de lempelser i eksportmulighederne, som jeg tidligere har nævnt. Ministeren føler sig endda så sikker, at Det Radikale Venstre, når de læser dette beslutningsforslag, stort set i sin fulde udstrækning skal læse Udenrigsministeriets argumentation for, at der her er tale om lempelser. Jeg skal love for, at Det Radikale Venstre er kommet i regering.

Det ved vi jo godt at Det Radikale Venstre er. Det er også derfor, at lovforslaget om våbentransporter ikke er med i regeringens lovkatalog, for det har man nok ikke kunnet enes om. Filosofien i regeringssamarbejdet er jo den, at det, man ikke kan enes om, gør man ikke noget ved, og det, De Radikale må finde sig i, gør man noget ved.

Den oprindelige tankegang bag krigsmaterieforslaget og det socialdemokratiske forslag

om forbud mod våbentransporter er, at Danmark skal holde fingrene væk fra våbenkapløbet. Det Radikale Venstres forslag kan ikke længere genkendes, og forslaget om forbud mod våbentransporter vil regeringen ikke fremsætte.

Vi kan selvfølgelig under ingen omstændigheder gå ind for det foreliggende lovforslag. Hvis det skal være spiseligt, skal det undergå så betydende og afgørende ændringer, at der ikke bliver lighed med det, der foreligger her.

Vi går ind til udvalgsarbejdet, men vi gør det uden illusioner. Lad mig tilføje, at vi vender tilbage til lovforslaget om våbentransporter. Stol trygt på det!

Niels Anker Kofoed (V):

Forslaget er en konsekvens af et beslutningsforslag her fra Folketinget. Det, man kan sige der er kommet ud af det, er, at ministeren har følt sig forpligtet til at fremsætte et lovforslag. Og hvis man ser på den gamle lov, så er der jo i hvert fald sket det fremskridt, hvis man kan kalde det et fremskridt, at den gamle lov havde 12 paragraffer og det nye forslag har 19 paragraffer. Oppositionen må være tilfreds med, at det er blevet udvidet, således at der kan blive flere regler at se efter.

Ellers må jeg sige, at de her love om krigsmateriel jo bygger på den gamle filosofi, at hvis man kunne lade være med at lave våben, så ville man ikke få krig.

Denne lov stammer oprindeligt fra en hel del regler fra før anden verdenskrig, og man må konstatere, at de ikke forhindrede, at anden verdenskrig brød ud. Så kan vi jo selvfølgelig vaske vore hænder og sige, at vi ikke har skyld i, at der kan blive krig, for vi fremstiller ikke krigsmateriel til eksport.

Vi køber selvfølgelig noget krigsmateriel. Jeg kan huske, at vi lavede sådan et forsvarsforlig i 1968, og da købte man svenske Drakenjagere, thi nogle påstod, at de svenske jagere var mere humane, når de slog ihjel, end de amerikanske. Sådan kan man jo selvfølgelig have forskellige meninger om krigsmateriel.

Men jeg synes, at det her lovforslag kan vi vel leve med, men hvis det er ud fra filosofien, at man ved at forbyde produktion af krigsmateriel kan forhindre krig, så kan man i hvert fald ikke det. Det har historien jo vist.

[Niels Anker Kofoed]

Jeg må sige til allersidst, at det er meget svært at skelne mellem, hvad der er krigsmateriel, og hvad der ikke er krigsmateriel. Radarkommunikation anvendes i dag civilt og militært. Firehjulstrækkere, som forskellige kører i af prestigehensyn, anvendes også til krig og til civile formål. Og hvad med de udmærkede støvler? De anvendes både til krigsformål og til civile formål. For slet ikke at tale om fødevarer, fødevarer er vel den vigtigste ingrediens i al krigsførelse, men det er en helt anden historie.

Vi kan anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Jane Oksen (FP):

I forhold til tidligere forslag er der sket en lempelse i dette forslag, som Fremskridtspartiet selvfølgelig kan støtte.

Jeg tænker på, at i virksomheder, der fremstiller krigsmateriel, må der nu komme udlændinge ind i bestyrelsen, dog således at de højst må udgøre 20 pct. af medlemmerne, altså sådan at de på ingen måde får direkte indflydelse i bestyrelsen, men det er dog en lempelse. Ligeså skal virksomheder, der fremstiller krigsmateriel, stadig være danskejede, og mindst 60 pct. af selskabskapitalen skal være danskejet. Det er for så vidt en lempelse, men alligevel er vi stadig kritiske over for forslaget, specielt bestemmelsen i § 15 om, at man kan nægte at tage arbejde i en virksomhed, der fremstiller krigsmateriel. Vi har ikke noget imod, at folk nægter det, men vi har noget imod, at de i så fald kan modtage bistandshjælp eller understøttelse.

Vi mener, at folk må påtage sig det arbejde, der er, og vi har her i Danmark et forsvar, som vi i Folketinget har tilsluttet os; derfor må det også være alle danskere's pligt at medvirke til at fremstille det materiel, der skal bruges til krigsførelse. Hvis vi skal se objektivt på det, kan vi i et lille land som Danmark ikke forhindre, at der føres krig, og vi har også pligt til at forsvare os; derfor mener jeg, vi bør medvirke til at fremstille krigsmateriel.

Når det gælder om at producere krigsmateriel, er vi jo ikke verdens dygtigste, og derfor mener jeg, at udenlandsk indflydelse i disse virksomheder ikke gør spor.

Jeg synes, at bestemmelserne i nogle af paragrafferne, specielt §§ 11, 12 og 13, er ret så – hvad skal man kalde det – direkte statskontrollerende for en virksomhed, og virksomhederne

skal oven i købet give penge for at finde sig i den fuldstændige statskontrol med disse virksomheder, som man forlanger.

Ligeså når det gælder virksomhedernes adgang til at optage lån i udlandet. Her mener vi også, man er ret så restriktiv, idet virksomhederne gerne må optage lån med tilladelse fra Justitsministeriet, men kun hvis der ikke bliver direkte indflydelse.

Kort sagt mener vi, at vi i forvejen i Danmark har mange udenlandskejede virksomheder, og om de fremstiller det ene eller det andet materiel, vil vi se stort på. Det drejer sig om at holde gang i produktionen. Om vi får krig eller ej, er jo en helt anden diskussion, som ikke kommer produktionen af dette krigsmateriel ved.

Kirsten Lee (RV):

Hr. Ole Espersen siger lidt hånligt, at Det Radikale Venstre har fået lov til at fremsætte dette forslag om krigsmateriel, og vi så da gerne, at lovforslaget om våbentransporter også var fremsat. Men vi erkender åbent, at der er uenighed om dette her blandt de tre regeringspartier, sådan er det, når tre partier danner regering.

Der er også forslag, som Det Radikale Venstre vil og kan forhindre bliver fremsat fra de øvrige to regeringspartiers side.

For os er det langt vigtigere, at de tre regeringspartier er enige om de ca. 20–25 lovforslag, som justitsministeren har meldt vil blive fremsat på det retspolitiske område.

Uenighed er nu engang det politiske livs vilkår, men vi ønsker ikke at lade os handlingslamme af den grund.

Hr. Leif Hermann annoncerer, at han vil vende tilbage til lovforslaget om våbentransporter. Vi kan meddele allerede nu, at vi fortsat arbejder loyalt i regeringssamarbejdet, og jeg mener faktisk, at Danmark for øjeblikket har mere presserende problemer at løse end det med våbentransporter.

Det lovforslag, der er fremsat her, er ændret noget i forhold til det, der var til behandling i forrige samling. Der er indført lidt lempeligere regler for selskabskapitalen. Det Radikale Venstre mener ikke, at disse ændringer repræsenterer nogen mulighed for misbrug, og vi kalder dem heller ikke vidtgående.

Det er fortsat sådan, at udenlandske interesser ikke kan have bestemmende indflydelse, og

[Kirsten Lee]

det finder vi vigtigt. Vi har sikret os, at myndighederne har mulighed for at sikre, at danske interesser i forbindelse med produktionen er varetaget, men vi ønsker naturligvis ikke at forhindre, at danske firmaer samarbejder med udlandet på dette område. Vi har fortsat våbenkontrollen, og det må være dens opgave at råbe vagt i gevær, hvis danske interesser er truet.

Vi finder det meget vigtigt, at mennesker, som ikke ønsker at medvirke til produktion af krigsmateriel, kan nægte at gøre det, uden at de derved mister retten til dagpenge.

Vi støtter forslaget, som det er fremsat af justitsministeren, men vi vil naturligvis ikke undlade at sige, at det fornuftigste, denne verden i øvrigt kunne foretage sig, ville være omgående at ophøre med al produktion af krigsmateriel. Der er imidlertid et stykke vej endnu, før menneskenes børn er så fornuftige.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg har to spørgsmål til fru Kirsten Lee.

Fru Kirsten Lee sagde, at Det Radikale Venstre gerne så, at forslaget om forbud mod våbentransporter blev fremsat, men sådan er der jo så meget, siger fru Kirsten Lee, og vi kan også forhindre, at der bliver fremsat forslag.

Jeg vil gerne bede fru Kirsten Lee om at komme med et eksempel. Det må interessere, hvad det er, Det Radikale Venstre er i stand til at forhindre af uhyrligheder fra denne regerings side.

Nu har fru Kirsten Lee sagt det; havde hun ikke det, havde jeg såmænd ikke troet, det var muligt, at Det Radikale Venstre kunne forhindre noget sådant, men det er det altså.

Må jeg så godt stille fru Kirsten Lee et spørgsmål? Fru Kirsten Lee er ikke enig med Udenrigsministeriet i den fortolkning, det anlægger i den skrivelse af 14. maj 1987, som tidligere er nævnt. Fru Kirsten Lee siger, at der ikke efter radikal opfattelse er tale om en principielt vidtrækkende lempelse med nærliggende risiko for misbrug. Nu vil jeg gerne vide: Hvorpå baserer fru Kirsten Lee sin forståelse af Udenrigsministeriets skrivelse, når hun ikke mener, at det forholder sig sådan? Hvad er det for oplysninger, fru Kirsten Lee sidder inde med, der gør, at Udenrigsministeriets skrivelse skal forstås i lodret modstrid med den ordlyd, skrivelseren har?

Det er jo ret afgørende, for selv om fru Kirsten Lee siger, at vi sandelig har andet at tage os til i dette land end at beskæftige os med våbentransporter, er det rart at vide, når fru Kirsten Lee slutter af med at sige, at i øvrigt synes hun, at al krig og alt uvæsen af den art på denne Jord skulle ophøre, om hun mener det, eller om hun mener, at en af vejene er at åbne yderligere for våbeneksporter.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Nu er der efter min mening ikke megen fortolkningstvivl i denne sag, for det, som jeg berørte, og som hr. Leif Hermann lige har nævnt, er jo altså gjort til regeringens bemærkninger. Det er ikke en tilfældig fortolkning, som et regeringsparti kan sidde overhørig. Der står simpelt hen, at der er tale om, at det, der foreslås, repræsenterer en principielt vidtrækkende lempelse med nærliggende risiko for misbrug – en vidtrækkende lempelse, når det drejer sig om våbeneksport. Det står i regeringens forslag, og dermed er det den fortolkning, myndighederne skal anlægge, og ikke nogen som helst anden.

Men lad mig så mere konkret spørge fru Kirsten Lee, om hun under behandlingen i Retsudvalget vil medvirke til, at denne fortolkning bliver tilsidesat, f.eks. ved en klagende bemærkning i lovforslaget. Vi vil komme ud over dette problem, hvis vi får en klar rettelse af lovforslaget, så den fortolkning, som ministeren har anlagt, ikke længere gælder, mens den, som fru Kirsten Lee anlægger, i stedet gælder. Så har vi opnået noget, og det ville dog være interessant og vigtigt; jeg håber derfor, at fru Kirsten Lee kan tage stilling til dette allerede nu.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Fru Kirsten Lee gjorde temmelig meget ud af, at virksomheder, der fremstiller krigsmateriel, kun må optage udenlandske lån eller lån med udenlandsk garanti med Justitsministeriets samtykke. Umiddelbart vil jeg mene, at en sådan lov er i strid med EF's indre marked, og derfor vil jeg godt spørge fru Kirsten Lee, om det ikke højst er noget, der gælder til 1992. Jeg går ud fra, at partierne her – og i særdeleshed regeringspartierne – har sat sig meget grundigt ind i dette forslag, men er det kort sagt ikke

[Dohrmann]

ulovligt for Danmark efter 1992 at opretholde en lovgivning af denne karakter?

Kofod-Svendsen (KRF):

Som flere allerede har været inde på, er dette lovforslag en opfølgning af et beslutningsforslag vedtaget her i Folketinget, og jeg skal kort meddele, at mit parti kan medvirke til dets vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg stillede faktisk to spørgsmål til fru Kirsten Lee, men kunne se, at hun ikke ville svare på dem. Jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skal fortolke denne radikale tavshed.

Hr. Ole Espersen stillede også et spørgsmål til fru Kirsten Lee, som jeg er mindst lige så interesseret i at få besvaret som hr. Ole Espersen.

Jeg vil godt stille spørgsmålene igen.

Det første er: Hvad er det, Det Radikale Venstre kan forhindre bliver fremsat fra regeringens side? Det tror jeg ikke alene jeg, men en ganske betydelig del af befolkningen er interesseret i at få at vide.

Det andet spørgsmål er: Hvorpå støtter fru Kirsten Lee sin fortolkning af Udenrigsministeriets skrivelse af 14. maj 1987?

Det tredje spørgsmål er hr. Ole Espersens, og det skal jeg også gentage. Vil fru Kirsten Lee være med til under behandlingen i Retsudvalget at sikre, at den fortolkning, som hun selv taler om, er den, der kommer til at slå igennem, så der under ingen omstændigheder bliver tale om det, Udenrigsministeriet kalder for en principielt vidtrækkende lempelse?

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det er jo en genfremsættelse, så jeg skal kun kvittere for, at sagen nu gennemføres i overensstemmelse med det beslutningsforslag, som forskellige partier i sin tid fremsatte, og som jeg fulgte, da jeg sidste gang fremsatte forslaget.

Det eneste nye, der er kommet til – og det nævnte jeg jo i min fremsættelsestale sidste gang – er, at man er lidt mere moderne med hensyn til kapitalanbringelsen og erkender, at der er andre lande, man skal samarbejde med; det synes jeg vi har fået tydeligt vist gennem større indkøb, der er foretaget her i landet. Jeg tænker ikke mindst på den flyordre, der blev af-

givet af den socialdemokratiske forsvarsminister Orla Møller i sin tid, hvor man fik et meget nært samarbejde, der er af betydning for vor teknologi. Noget tilsvarende synes jeg det er fornuftigt at man kan få i fremtiden, og derfor bør man ikke være lige så restriktiv, som man har været tidligere med hensyn til kapitaldanelsen og med hensyn til bestyrelsesposter.

Jeg forstår – og det glæder mig – at der er et flertal her i salen for denne modernisering af lovgivningen, som jeg også mener at vi skal lægge vægt på.

Ole Espersen (S):

Fru Kirsten Lee ønsker ikke at svare, og det må vi så tage til efterretning.

Jeg forstår godt problemerne, men jeg synes, vi har et utrolig interessant statsretligt problem i denne sag, fordi regeringen kommer med et lovforslag udarbejdet i tæt samarbejde med Udenrigsministeriet, og Udenrigsministeriet siger om lovforslaget, at det vil medføre en principielt vidtrækkende lempelse, når det drejer sig om eksport af våben, med nærliggende risiko for misbrug. Det er regeringens bemærkninger til det lovforslag, regeringen fremsætter her i salen.

Jeg spurgte før, om ministeren virkelig tør tage ansvaret for at komme med et lovforslag, der efter regeringens opfattelse er således affattet, at det for det første er i modstrid med hidtidig dansk våbeneksport, herunder den, hr. Orla Møller havde ansvaret for, og som derudover repræsenterer en nærliggende risiko for misbrug. Er det regeringens kommentarer til det lovforslag, regeringen har fremsat, eller er der tale om en fejltagelse? Eller hvad? Statsretligt er det meget interessant.

Leif Hermann (SF):

Fru Kirsten Lee har ikke bare nøjedes med at forholde sig tavs om de spørgsmål, der er stillet, hun er sandelig også på vej ud af salen. Det må man jo nok sige unægtelig er at miste interessen ganske radikalt for radikale standpunkter.

Det, jeg skal tage fat på i anden omgang, er en bemærkning på side 5 i lovforslaget, hvor justitsministeren udmaler den lysende fremtid for dansk industri, når vi går i gang med en modernisering af krigsmaterielloven. Der står:

»Et samarbejde om udvikling og produktion af krigsmateriel åbner endvidere mulighed for

[Leif Hermann]

udveksling af teknologisk viden af betydelig interesse også for danske virksomheders civile produktion.«

Det er det, der i den internationale jargon hedder spin-off-virkningen fra den militære produktion på den civile produktion. Om denne spin-off-virkning taler også et dokument af 19. maj 1988 til De Forenede Nationers generalforsamling, hvori man nævner, at for så vidt den nationale sikkerhed i øvrigt er garanteret, er befolkningernes behov bedre tilgodeset ved at tilbageføre udviklings- og forskningsmidler fra forsvaret til civile formål. Præcis den samme tankegang, fru Kirsten Lee, ligger bag Brundtlandkommissionens rapport »Vores Fælles Fremtid«.

Nu er det således, at der findes et parti i denne sal, der uafladelig taler om Brundtlandkommissionen, og det er Det Radikale Venstre. Derfor vil jeg gerne stille fru Kirsten Lee det fjerde spørgsmål: Hvordan kan Det Radikale Venstre med Brundtlandkommissionen i hånden og i munden, og hvor man nu ellers går rundt med denne kommissionsrapport, stå bag et lovforslag, der har disse bemærkninger stående?

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg er kommet i tanker om, at jeg måske var så overrasket over det rent statsforfatningsretligt interessante – jeg har i hvert fald aldrig oplevet noget lignende – at jeg glemte direkte at spørge justitsministeren, om han virkelig mener, at det forslag, han har fremsat på regeringens vegne, medfører en nærliggende risiko for misbrug, når loven skal administreres. Det synes jeg er utrolig interessant at få at vide, så jeg håber, ministeren vil svare på det.

(Kort bemærkning).

Fischer (KF):

Jeg skal ikke forsøge at svare på fru Kirsten Lees vegne på det spørgsmål, hr. Leif Hermann stillede, men jeg synes dog, det må være tilladt at bringe lidt proportioner ind i debatten her, når Brundtlandrapporten nu bliver nævnt. Den drejer sig som bekendt om forholdene i den tredje verden, og jeg er sikker på, hr. Leif Hermann vil huske, hvis han graver lidt i sin store statistiske viden, at det netop er Sovjetunionen,

der er den altdominerende leverandør af krigsmateriel til den tredje verden, men det er så sjældent, jeg hører hr. Leif Hermann bringe det element ind i debatten, når vi her i salen drøfter Brundtlandrapporten.

(Kort bemærkning).

Mogens Elvensø (FP):

I lovforslagets § 17 foreslås det, at der i våbenlovens § 6 indsættes et nyt stk. 2, hvori der står:

»Krigsmateriel må kun eksporteres til lande, om hvilke der ingen anledning er til at antage, at de vil anvende våbnene i strid med FN-pagten eller til intern undertrykkelse.«

Er det ikke en lidt naiv paragraf at sætte ind, for hvis man sælger våben til et eller andet land, hvem kan så vide, hvad det vil bruge dem til om 2 eller 3 år?

Og så står der til sidst »intern undertrykkelse«. Er det Folketinget, der skal afgøre det, eller hvem er det? Jeg er da sikker på, at jeg har en helt anden opfattelse af intern undertrykkelse, end f.eks. SF har.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Til hr. Mogens Elvensø: Det er jeg ikke i tvivl om.

Til fru Kirsten Lees stedfortræder, hr. Fischer, vil jeg godt sige, at dette lovforslag handler altså om, hvad dansk krigsmateriel skal bruges til, hvem der skal deltage i produktionen af dansk krigsmateriel, og hvorvidt vi skal gå ind i en udvikling af disse ting. Det handler ikke om Sovjetunionens forkastelige salg af våben til den tredje verden. Men hvis det skal repræsentere et svar, der også dækker Det Radikale Venstre, vil jeg sige, at så begynder situationen at blive ganske interessant.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Til hr. Ole Espersens klare spørgsmål et lige så klart nej.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 52:

Forslag til lov om godskørsel.

Af trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen).

(Fremsat 12/10 88).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Helge Mortensen (S):**

Også her er der tale om en genfremsættelse og næsten i uændret skikkelse, og jeg vil i den anledning sige, at dette forslag skal være velkommen tilbage til udvalget. Vi blev jo af valget i april måned afbrudt i en interessant diskussion i udvalget, nemlig om det fremtidige fragtmændssystem, vilkårene for dette og sikkerheden for, at det fortsat kan forsyne alle egne af landet med gods fra den ene dag til den anden.

Vi har naturligvis ligesom ministeren bemærket, at der i dag er en anden vurdering af godkendelsessystemet for fragtmændene, end der har været tidligere. Men hvad angår fragtcentralerne, må jeg sige, er vi ikke parat til at drage den samme konklusion, som ministeren gør, nemlig at der ikke skal være nogen form for regulering eller lovgivningsmæssig status for fragtmændscentralerne. Det mener vi fortsat der er god grund til at have, idet det jo er fragtcentralerne, der er nøglen til det system, som vi har på fragtmarkedet i dag.

Og så vil jeg sige, at den nye § 16, der er kommet ind siden sidste fremsættelse, og som går ud på, at der kan ske tilbageholdelse af et motorkøretøj, såfremt der udføres godskørsel i strid med lovgivningen, hilser vi velkommen.

Faktisk mener vi, at den del af lovforslaget, som indeholder en opstramning af vilkårene for at drive vognmandsvirksomhed, er noget, der presser sig på, og i denne forbindelse også den nye paragraf, som er indsat i ministerens forslag her.

Med disse ord skal jeg tilsige forslaget en velvillig behandling i udvalget.

Ikast (KF):

Lovforslaget, som det foreligger nu, er jo en stor forenkling af hele vognmandssektoren, og jeg kan kun se, at vi hermed tilslutter os de regler, der er gældende inden for EF, således at hele vognmandserhvervet dermed er klar til det indre marked.

Ophævelsen af fragtmændsbegrebet ser vi også som en overgang til det indre marked, således at man hurtigst muligt får afbureaukratiseret hele vognmandserhvervet.

Vi ser også meget positivt på de yderligere krav, der stilles for at blive vognmand, både til økonomien, til den faglige viden og til vandelskravene.

Vi kan kun give dette forslag vores allerbedste anbefalinger og vil være med til at køre det igennem hurtigst muligt.

Carsten Andersen (SF):

Da vores partis ordfører på dette område desværre ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende synspunkter:

Da Folketinget havde dette forslag til behandling i sidste samling, havde hr. Ole Henriksen en række betænkeligheder, bl.a. den, at loven på en række områder ville give kaotiske tilstande, når man ophævede fragtmændskørslen, og at samfundets yderområder ville blive dårligt betjent med godskørsel. SF ønsker garantier for, at dette ikke bliver tilfældet, og vi vil ikke lade os nøje med ministerens beroligende ord i bemærkningerne til forslaget om, at det problem nok skal blive løst af markedskræfterne.

Måske var det en idé at se nærmere på det forslag, som danske vognmænd er kommet med, og som indebærer en autorisationsordning af fragtmændscentralerne. Måske kunne der herigennem skabes en sikkerhed for og en forpligtelse til betjening af yderområderne, meget gerne i samarbejde med DSB og P&T, sådan at man kan få det samarbejde mellem det offentlige og private, som denne regering jo mange gange peger på. Vi synes, der ligger en løsning heri.

Svend Heiselberg (V):

Jeg skal ikke komme med ret mange betragt-